

TUUSULANJÄRVEN KUNNOSTUSTYÖRYHMÄN KOKOUS

Aika: Perjantai 17.9.2010 klo 8.30 - 11.00
Paikka: Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän toimisto,
Kultasepäntkatu 4 B, Kerava

Osallistujat	Petri Juhola (pj)	Tuusulan kunta
	Jukka Laitila	Järvenpään kaupunki
	Pekka Kylänpää	Tuomalan kalastuskunta
	Tero Rantanen	Tuusulanjärven vesiensuojeluyhd. (1-7§)
	Esa Partanen	ProAgria Uusimaa
	Pertti Paakkinen	Pro Tuusulanjärvi -liike
	Mauri Pekkarinen	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
	Jaana Hietala (siht.)	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky
Poissa	Jukka Valjakka	Tuusulan kunta
	Kaarina Laine	Järvenpään kaupunki
	Jarmo Vääriskoski	Uudenmaan Ely-keskus
	Any Tyni	Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

1.
KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös Hyväksyttiin.

2.
EDELLISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään kunnostustyöryhmän pöytäkirja 2/2010.

Päätös Hyväksyttiin.

3.
TYÖRYHMÄN KOKOONPANO JA PUHEENJOHTAJAN VAIHDOS

Tuusulan kunnan edustajat vaihtuvat: Petri Juhola ja Jukka Valjakka tulevat Olli Lappalaisen ja Kalervo Lankisen tilalle.

Ehdotus: Hyväksytään Tuusulan kunnan uudet edustajat kunnostustyöryhmään.

Käsittely: Juhola kertoi toimivansa teknisenä johtajana seuraavat 3 - 4 kk, kunnes tehtävä täytetään. Valjakkala on kunnan uusi kiinteistöinsinööri.

Päätös Hyväksyttiin ja Petri Juhola nimettiin puheenjohtajaksi.

4. TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2010

Tuusulanjärven vesi on ollut kesän aikana melko kirkasta ja näkösyvyys on ollut 50 - 70 cm. Pintaveden kokonaisfosforipitoisuus oli kesällä 74 - 88 µg/l. Heinäkuussa pohjanläheinen P-pitoisuus oli korkeimmillaan 290 µg/l. Kesäkauden klorofylli a -pitoisuus järven syvännepisteellä oli 16 - 50 µg/l, Luusuan klorofylli-pitoisuudet olivat selvästi pienempiä (5 - 14 µg/l). Sinileväseuranassa (Halosenniemi) on havaittu vähän sinilevää juhannuksesta alkaen. Paikoitellen levää oli runsaasti heinä- elokuun vaihteessa ja vielä syyskuun alussakin.

Heinäkuussa syvänteen hapetin oli huollossa ja pohjanläheinen happipitoisuus oli lähellä nollaa. Hapettimen korjauksen jälkeen elokuussa happipitoisuus kasvoi lähelle 2 mg/l:aa ja loppukuusta jo 8 mg/l:aan. Mixox-laitteet sammutetaan syyskuussa.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi Järven vedenlaatu kesällä 2010.

Käsittely: Hietala kertoi, että syyskuun alun klorofyllipitoisuus oli korkein 2000-luvulla; 100 µg/l ja ohut levälautta peitti lähes koko järven pinnan. Veden lämpötila oli ennätyslämpimän kesän takia korkea ja järven pohjaltakin mitattiin yli 20 C:n lämpötilaoja.

Kesän aikainen levätilanne oli SYKEN levätiedotteiden mukaan rauhallinen sisävesillä. Myös muilla järvillä on havaittu yhtä myöhäisiä leväkukintoja kuin Tuusulanjärvellä.

Pekkarinen kertoi, että levien runsastuminen on monen eri tekijän yhteisvaikutusta. Kevättulvan mukana järveen huuhtoutui paljon ravinteita. Kalojen kasvu on nopeaa lämpimässä ja ne ovat kierättäneet ravinteita vesipatsaassa tehokkaasti. Halosenniemen syvänteen hapettimen moottori rikkoutui heinäkuussa jolloin pohjan happipitoisuus väheni ja ravinteita liukeni veteen.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

5. HOITOTOIMET KESÄLLÄ 2010

Telapari Oy niitti vesikasveja Tuusulanjärven ranta-alueilla 2.- 5.8. välisenä aikana yhteensä 38 h. Jukka Lassila keräsi ja kuljetti kasvimassat kompostoitavaksi. Kasvimassan määrä oli n. 500 m³, sama kuin kesällä 2009. Karvalehteä löytyi eteläpäästä vähän, mutta sitä ei tarvinnut kerätä.

Tuusulanjärveen ja Rusutjärveen istutettiin 2.6. yhteensä noin 3000 ankeriaan poikasta.

Aulis Kiiskilä aloitti Tuusulanjärven hoitokalastukset syyskuussa, 13.9.2010. Hanke on varautunut saaliin laji- ja kokojakauman analysointiin.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi kesän 2010 hoitotoimet.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

6.

VUODEN 2010 TOIMINTASUUNNITELMAN TOTEUTUKSEN SEURANTA

Karvalehteä ei tarvinnut poistaa eikä ravinnetaselaskelmia tehty. Näihin toimenpiteisiin varattu rahoitus (17 000 euroa) voidaan siirtää muihin hoitotoimiin.

Vuoden 2010 määrärahoista (240 000 euroa) on käytetty elokuun loppuun mennessä 93 000 euroa ja jäljellä on 147 000 euroa. Kalatutkimusten loppulaskuun menee 32 000 euroa, hoitokalastukseen arviolta 39 000 euroa ja muihin kuluihin 20 000 euroa. Hankkeella on jäljellä 56 000 euroa käytettäväksi mm. Vuohikkaanojan ja Räikilänojan altaiden hoitotöihin sekä uusien kosteikkojen rakentamiseen. Nämä toteutetaan talvitöinä (2011). Valtion osuus (12 000 euroa) ei ole laskelmassa mukana.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi toimintasuunnitelman tilanteen.

Käsittely: Järvenpään edustajat toivoivat toimenpiteiden ja Järvenpään kaupungin kohteiden toteutuksen olevan selkeämmin esillä. Mäyränojan latvalle suunniteltujen altaiden toteutuksen todettiin viivästyneen siksi ettei hankerahoitusta pystytty alkuvuodesta varmuudella osoittamaan niiden rakentamiseen ja osittain siksi ettei Uudenmaan Ely-keskus pystynyt ottamaan kohdetta työlistalle vuonna 2010. Altaat toteutetaan vuonna 2011.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ja (uusi seurantataulukko pöytäkirjan liitteenä).

7.

RANTAMO-SEITTELIN KOSTEIKKO

a) Korjaukset

Rantamon vanhan lähtöuoman pohjapato on syöpynyt niin, että vesi pääsee kesälläkin sen yli. Juha Kuvaja Ely-keskuksesta käy tarkistamassa padon korkeuden ja korjaamistarpeen.

Riolan pellot Rantamon altaan vieressä olivat keväällä laajalalaisesti veden vallassa, koska salaojavedet eivät päässeet virtaamaan salaojakaivoon. Tämän korjaaminen vaatii uuden kaivon

rakentamista, mikä olisi perusteltua toteuttaa projektivaroilla. Lisäksi ruokamullan läjitysmassat ovat aiheuttaneet muutamilla peltolohkoilla notkelmia, jotka viljelijä voinee tasata omana työnään.

b) Maisemanhoitosuunnitelma

Jukka Jormola on tekemässä alueelle maisemanhoitosuunnitelmaa (liite 1). Sen mukaan alue pidetään avoimena siten, että näkyvä kosteikon yli järvelle säilyy.

Muutama kynäjalava istutetaan maisemapuiksi. Haukkalanojaan voitaisiin rakentaa pieni laskeutusallas taimenen elinoloja parantamaan.

Tällä hetkellä tiheänä kasvavaa puustoa on tarpeen raivata Tuusulan kunnan ja Lassilan mailla (ojien välinen penkere). Pajukkoa raivataan Rantamon saarekkeilla talvella.

Kosteikkojen penkeret pidetään avoimina niitoilla. Jouko Riola on niittänyt kosteikon penkereet syyskuussa tuntityönä ja samalla ta-soitellut läjitysalueen epätasaisuuksia. Työkustannukset olivat 2800 euroa. Jatkossa niittoja toteutetaan alkuun vuosittain ja myöhemmin harvemmin. Niittojen toteutuksesta järjestetään tarjouskilpailu.

Kunnalla ja Paijalan metsänkävijät ry:llä on sopimus metsästyksestä Seittelin alueella. Kunnan on syytä tarkistaa sopimusehdot.

c) Seuranta

Automaattiset mittalaitteet ovat olleet toiminnassa keväästä alkaen. Laitteet ovat toimineet pääasiassa hyvin. SYKEN rahoituksella kosteikon toiminnasta on tekeillä luonnonmaantieteen pro gradu -tutkielma, joka valmistuu toukokuun 2011 loppuun mennessä.

Ojan virtaaman määrittämiseksi Klenkon kosteikolle on asennettu piirtävä vedenkorkeuden mittari ja SYKE tekee virtaamamittauksia siivikolla ojassa ja kosteikolla.

Ehdotus:

Kunnostustyöryhmä

- a) merkitsee tiedoksi korjaamistarpeet,
- b) merkitsee tiedoksi tehdyt hoitotyöt ja keskustelee maisemanhoitosuunnitelmasta ja sen toteuttamisen vaatimista töistä ja niiden rahoittamisesta ja
- c) merkitsee tiedoksi seurannan tilanteen.

Käsittely:

Pekkarinen kertoi katselmuksesta joka tehtiin kosteikkoalueella. Myös Haukkalanojan uuden uoman läheisiä salaojia on tarkistettava mahdollisen ojasta salaojiin tapahtuvan vuodon tukkimiseksi.

Korjauskustannukset tulisivat olemaan työmaapäällikkö Juha Kuvajan mukaan 3000 - 4000 euroa. Riola toteuttaa peltojen tasauksen omalla kustannuksellaan. Riola on keskustellut Destian kanssa ojitusvesien johtamisen ongelmista tien läheisyydessä.

Maisemanhoitoa koskevassa keskustelussa Rantanen totesi, ettei se kuulu hankkeelle, mikäli se ei suoraan vaikuta Tuusulanjärven vedenlaatuun. Tästä oltiin samaa mieltä ja lisäksi todettiin, että kunta ja maanomistajat ovat vastuussa omista alueistaan. Merkitävän kulttuurimaiseman hoitaminen kuuluu kunnan vastuulle. Juola selvittää kunnan mahdollisuuksia raivata puustoa alueella. Altaan rakentamisella Haukkalanojaan voidaan nähdä sen moninaiskäyttöä lisäävä vaikutus tulevaisuudessa ja se vähentäisi nyt ojassa olevan jyrkän mutkan eroosiota. Penkereiden niitot voitaneen katsoa kuuluvan hankkeelle, koska maisematyöluupa edellyttää alueen pitämistä avoimena. Partanen suositteli niittoja tehtävän kaksi kertaa kesässä nurmettumisen edistämiseksi. Niittojen seurauksena kehittyvä tiheä nurmi vähentää penkereiden eroosiota.

Pro gradu -työn sisällysluettelo sovittiin lähettävän kunnostustyöryhmälle.

Heikki Torppa Paijalan Metsänkävijöistä on kertonut, että Seittelin alueen pienpetopyynnillä on saatu 40 supikoiraa. Lintusaalis on ollut muutamia kymmeniä vesilintuja. Metsästyskieltoa alueella ei kannatettu ja sopimusta metsästysseuran kanssa pidettiin hyvänä alueen valvonnan kannalta.

Päätös:

Kunnostustyöryhmä

- a) päätti tehdä kosteikkoalueen korjaukset, maiden tasauksia lukuun ottamatta, hankkeen varoista,
- b) hyväksyi tehdyt penkereiden niitot ja läjitysalueiden tasoitus-työt, mutta totesi etteivät maisemanhoitotyöt kuulu hankkeelle, jos ne eivät suoraan liity järven vedenlaadun parantamiseen ja päätti kilpailuttaa penkereiden niittotyöt.
- c) merkitsi tiedoksi seurannan tilanteen.

8.

TOIMINTASUUNNITELMA 2011 - 2015

a) Toimintasuunnitelma vuosille 2011 - 2015 on päivitetty ja se on liitteenä 2. Kuntien rahoitusosuudet pienenevät jonkin verran toimintakauden loppua kohden.

b) Vuonna 2011:

Tuusulanjärven alusveden kesähapetusta jatketaan neljällä happitimella. Talvella käytetään yhtä laitetta (Halosenniemi).

Ravintoketjukurinostusta jatketaan yhteistyössä Tuusulanjärven osakaskuntien kanssa. Hoitokalastus tapahtuu pääasiallisesti syysnuottauksena. Lisäksi istutetaan ankeriaanpoikasias.

Maatalouden vesiensuojelua edistetään seuraavilla keinoilla:

- toteutetaan tiedotuskampanja yhdessä ProAgria Uusimaan kanssa
- avustetaan viljelijöitä toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa,
- kannustetaan viljelijöitä hakemaan erityisympäristötukias maksamalla vesiensuojelupalkkioita uusista/uusituista ympäristötukisopimuksista,
- tarjotaan viljelijöille maksutonta peltolohkokohtaista ravinnetaselaskentaa.
- toteutetaan myös muita kuin ympäristötuella toteutettavia toimenpiteitä mahdollisuuksien mukaan.

Mäyränojan latvaosiin rakennetaan Uudenmaan ympäristökeskuksen suunnittelemat Koskelan ja Tikkapiilon altaat.

Vanhoja laskeutusaltaita ja kosteikkojen tilaa seurataan hoitosuunnitelmien mukaan. Mäyränojan ja Loutinojan suukosteikkojen kasvillisuutta niitetään.

Rantamo-Seittelin kosteikon tarkkailusuunnitelman mukainen seurata jatkuu syksyyn 2011.

Rantojen umpeenkasvua ehkäistään niittämällä vuosittain vesikasveja mm. virkistyskäytön kannalta tärkeillä alueilla. Karvalehteä ei esiintynyt 2010, mutta jos se lisääntyy järven eteläpäässä haitallisesti, sitä varaudutaan poistamaan.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä

a) käsittelee toimintasuunnitelman 2011 - 2015 ja esittää sen hyväksymistä ohjausryhmälle ja,

b) keskustelee vuoden 2011 suunnitelmista.

Käsittely: Sisäistä kuormitusta vähentävät hoitotoimet järvellä jatkuvat, mutta seuraavan toimintakauden painopiste tulee olemaan hajakuormituksen vähentäminen. Maatalouden kuormituksen mallias voidaan ottaa Teho- ja RaHa-hankkeista. Uusi ympäristötukiohjelma tulee tarjoamaan uusia mahdollisuuksias viljelijöille. Näitä markkinoiva tiedotuskampanja räätälöidään yhdessä ProAgria Uusimaan kanssa. Paakkinen ehdotti sopimusten tekemistä viljelijöiden kanssa.

Myös haja-asutuksen jätevesiasetuksen toteuttamisesta keskusteltiin. Tuusulan kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelma on valtuustossa 4.10, jonka jälkeen Tuusulan kunta järjestää tiedotustilaisuuden sen sisällöstä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

tulee järjestämään neuvontaa yhdessä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen kanssa.

Pelinojan suosan kasvillisuuden poisto lisätään vuoden 2011 toimenpiteisiin.

Juhola muistutti Vesijärvi-säätiön mallista, jossa alueen yritykset ovat sitoutuneet rahoittamaan järven hoitotoimia säätiön kautta. Vastaavaa mallia voisi kehittää myös Tuusulanjärvellä. Rotaryjen kanssa aloitettu yhteistyö voisi tuoda mahdollisuuksia. Paakkinen muistutti, että alueen kansanedustajat ovat olleet aktiivisia kunnostuksen edistämässä.

Päätös:

Kunnostustyöryhmä

a) hyväksyi toimintasuunnitelman esittämisen ohjausryhmälle ja,

b) keskusteli vuoden 2011 suunnitelmista ja päätti liittää toimenpiteiden listauksen toimintasuunnitelman liitteeksi.

9.

SOPIMUKSET JA KILPAILUTUKSET

Hoitokalastussopimus on allekirjoitettu Aulis Kiiskilän kanssa, voimassa 2009 - 2010, optio vuodelle 2011.

Tuusulanjärven osakaskuntasopimukset ovat voimassa vuoden 2011 loppuun saakka.

Vesinäytteiden analysointisopimus MetropoliLabin kanssa on voimassa vuoden 2011 loppuun.

Vesi-Ekon esitys hapettimien huoltosopimukseksi on liitteenä 3.

Kalatutkimussopimuksia ei ole tällä hetkellä voimassa. Tulevaa kalatutkimustarvetta arvioidaan loppuraporttien valmistumisen jälkeen keväällä 2011.

Vesikasvien poistoon liittyvät sopimukset ovat olleet voimassa entisin sopimusehdoin kesällä 2010. Sopimukset on syytä kilpailuttaa vuosiksi 2011- 2012. Myös kalansaaliin kuljetus- ja kompostointisopimus on syytä kilpailuttaa vuosiksi 2011 - 2012.

Ehdotus:

Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi sopimusten tilanteen ja päättää kilpailuttaa vesikasvien niitto- ja kuljetussopimukset sekä kalojen käsittelysopimuksen. Myös Rantamo-Seittelin niittourakka kilpailutetaan (kohta 7).

Päätös:

Ehdotuksen mukainen.

10. KALATUTKIMUKSET

Helsingin yliopiston VPA-tutkimuksen ensimmäinen luonnos ja kaikuluotausraportti ovat valmistuneet. Keskeiset tulokset esitellään kokouksessa.

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi kalatutkimuksen tulokset.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

11. TIEDOKSI

Jaana Hietala esitteli Tuusulanjärven kunnostushanketta Vesienkunnostuspäivillä Rovaniemellä 9.9.2010. Päivien esitykset julkaistaan vesienhoito.net sivustolla lokakuussa.

Tuusulanjärven kulttuuri ja kunnostushanke ovat esillä Tuusulan ystävyyskunnassa Cellessä (Saksa) Suomi-viikolla. Paikalla ovat Tuusulan kunnan edustajina Päivö Kuusisto, Tuija Reinikainen, Sanna Kervinen ja Salme Nepponen.

Johanna Karhu (Hyria koulutus Oy) suorittaa ”vesistöjen hoito ja kunnostus” - kurssiin liittyvän kuuden viikon työssäoppimisjakson kuntayhtymässä (6.9. - 22.10).

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä merkitsee tiedoksi

- a) vesienkunnostuspäivät Rovaniemellä,
- b) Tuusulanjärven esittelyn Cellessä ja
- c) Johanna Karhun työssäoppimisjakson.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

12. MUUT ASIAT

13. SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Kunnostustyöryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään perjantaina 21.1.2011 klo 8.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jaana Hietala

Jakelu: Kunnostustyöryhmän jäsenet
Ohjausryhmän jäsenet
Yhtymähallitus
Osakaskuntien esimiehet
Kaija Hapuoja, Tuusulan kunta
Antti Kaikkonen, eduskunta